

УПРОВАДЖЕННЯ КУРСУ “НОВІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ” ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ

В предложенной статье раскрывается проблема совершенствования содержания педагогической подготовки будущего учителя (из опыта преподавания учебного курса “Новые педагогические технологии”).

The problem of the improvement of the content of the future teacher's training are given in this article. The experiment of teaching of the course “New pedagogical technologies” is given there.

Сьогодні педагогічна технологія має статус самостійної навчальної дисципліни. Процес її викладання відокремився від методики навчальних предметів, посівши рівноправне місце серед інших курсів. Вивчення педагогічної технології у вузі повинно йти за викладанням педагогіки, теорії виховання, методики виховної роботи, що розкриває перед майбутнім учителем закономірності вияву й розвиток виховних стосунків. Опора на науковий фундамент забезпечило б обґрунтування всіх положень педагогічної технології. Однак у широкій практиці професійного навчання така послідовність іноді не дотримується. Зміни подібної ситуації у Криворізькому педагогічному університеті пов'язані з викладанням курсу “Нові педагогічні технології” для студентів-старшокурсників. Він враховує попередню педагогічну підготовку студентів і є підґрунтям для подальшого поглиблення їх знань і умінь.

Педагогічна технологія являє собою сукупність психолого-педагогічних установок, систему засобів, методів

організації й управління навчально-виховним процесом, що визначає спеціальний добір форм, методів, способів, виховних прийомів, засобів (схем, діаграм, карт). Використання педагогічних технологій забезпечує досягнення ефективних результатів при засвоєнні знань, умінь і навичок; розвиває особистісні й моральні якості студентів. Педагогічні технології є організаційно-методологічним інструментом загальної методології педагогічного процесу.

У працях учених-дидактів, учителів-новаторів представлені: технологічно чітка оптимізація навчально-виховного процесу (Ю.К.Бабанський); процес поетапного формування розумової діяльності (Н.Ф.Тализіна); основні прийоми закріплення дидактичних одиниць засвоєння математичного навчального матеріалу (П.М.Єрдієв); опорні схеми (В.Ф.Шаталов); коментоване керування навчальним процесом (С.М.Лисенкова); опорні моменти технології процесу навчання творчості (І.П.Волков).

Курс "Нові педагогічні технології" вивчає конкретну практичну взаємодію вчителя й учнів у будь-якій сфері діяльності, організованої на засадах чіткого структурування, систематизації, програмування, алгоритмізації, стандартизації засобів і прийомів навчання. При цьому можна використовувати комп'ютер та інші технічні засоби. Цей курс повинен стати для студентів керівництвом до дії щодо підвищення ефективності виховання й навчання учнів.

У першому розділі курсу програми розкривається сутність, методологічні особливості та історія виникнення педагогічних технологій, розглядається педагогічна система як основа вузівської технології.

У другому розділі викладені наукові основи педагогічної технології виховання, її сутність, принципи, зміст, форми й методи.

У третьому розділі розкриваються основні принципи технології навчання, сутність і зміст. Крім цього, у розділі

представлені особливості методів навчання й діагностики педагогічних технологій, сутність технології модульного, діалогічного та інтегрованого навчання.

У четвертому розділі подається сутність педагогічної технології керування навчально-виховним процесом і технології впровадження організації праці в діяльності кожного вчителя.

На вивчення курсу “Нові педагогічні технології” відводиться 20 годин лекційних занять, 14 годин семінарських занять, планується самостійна та індивідуальна робота. У кінці вивчення курсу студенти складають залік.

Особливість змісту програми курсу – її орієнтація на цілеспрямоване здійснення підготовки студентів до реалізації державної національної програми навчання.

Завданнями курсу “Нові педагогічні технології” є:

1. Формування інтелектуального й культурного потенціалу студентів як найвищої цінності нації.
2. Підвищення ролі знань студентів, закріплення професійно важливих умінь і навичок.
3. Розвиток технологічного мислення студентів, уміння самостійно планувати, стандартизувати свою навчальну, самонавчальну діяльність.
4. Формування у студентів умінь відбирати сучасні технології на основі моральних, психологічних, ергономічних та інших підходів та запроваджувати їх у педагогічну практику.
5. Розвиток творчої уяви студентів.

На семінарських заняттях обговорюються основні питання, які входять до складу окремих тем курсу, проводяться дискусії, заслуховуються реферати й наукові доповіді студентів. На заняттях використовуються тренінги: психофізичний, комунікативний, організаторський та інші. Використання ділових ігор, педагогічних задач і ситуацій надає динаміки заняттям, попереджує втому, виключає

одноманітність діяльності. Особлива турбота викладача – психологічний клімат у групі. Творча атмосфера в студентській аудиторії складається завдяки позитивним особистісним взаєностосункам, що стимулює професійне зростання й готовність застосовувати одержані знання на практиці.

Засвоєння змісту даного курсу передбачає оволодіння педагогом різними операціями: мімічними, пластичними, вербальними, методико-руховими, предметно-дійовими тощо. Це дозволить майбутнім викладачам бути вільними у виборі умілого й тонкого психолого-педагогічного впливу, відповідного обставинам конкретної ситуації.

На семінарських заняттях ми пропонуємо різноманітні завдання, наприклад: 1) порівняти класно-урочну і модульну системи навчання; 2) розробити завдання з перевірки якості знань учнів з використанням комп'ютера; 3) розробити завдання для дистанційного навчання; 4) представити авторські програми навчання з обраної дисципліни з урахуванням міжпредметних зв'язків; 5) написати схему уроку-діалогу; 6) скласти модель-діаграму сучасного вчителя, яка включає інтелектуальні, морально-етичні, трудові та інші якості спеціаліста; 7) захистити проект позааудиторного заходу щодо реалізації завдань економічного виховання.

На наш погляд, однією з важливих складових оволодіння педагогічними технологіями є мікрвикладання. Воно включає: фрагменти уроків, заочні екскурсії, звертання до учнів із використанням різних стилів спілкування, розповідь учителя на уроці із застосуванням проблемних питань, демонстрацію рухомих і пізнавальних ігор, інсценування педагогічних задач, бесіду з учнями, батьками, виступ на зборах, коментування оцінок при аналізі письмових робіт школярів.

У процесі вивчення тем із курсу “Нові педагогічні технології” студентам пропонуються завдання різних типів.

Вправа-ситуація. При розподілі ви потрапили до школи, де присутні елементи конкурентної економіки, змагання як між учителями, що ведуть один і той же предмет, так і між самими учнями (прагнення потрапити до кращого педагога); учням старших класів дозволено вибирати собі викладача. Заробітна плата вчителя буде визначатися кількістю школярів, що його обрали. Питання для обговорення: 1. Як ви організуєте свою діяльність, щоб потрапити до розряду “сильних” учителів? 2. Які стимули можуть вплинути на ваш творчий потенціал? 3. Чи буде вирішене питання з дисципліною за умови вибору учнем учителя?

Вправа з використанням прийому “незакінчене речення” спрямована на виявлення в студентів організаторських здібностей. Студентам пропонується речення, яке треба дописати: “Я прагну ...”; “Моє робоче місце...”; “Я думаю, що вчителю потрібні такі якості...”; “Мені здається, що демократичний стиль управління...”; “Я можу організувати...”; “Мій розпорядок дня...”; “Мені подобається на заняттях...”; “Я відповідаю на семінарі, а мене не слухають...”; “Розбиратись у людях...”. Даний тип вправ доповнюється вправами-ситуаціями.

Ситуація 1. Уявіть, йде засідання класного учкому. Формалізм і нудьга переважають на ньому. Що ви здійсните?

Ситуація 2. Ваш клас чергує в їдальні, але черговий учитель незадоволений його діями. Ваші пропозиції як класного керівника щодо удосконалення організації чергування.

Індивідуальна й самостійна діяльність студентів із представленого курсу включає такі види робіт:

1. Формування системи питань, яке може бути використане при моделюванні проблемних ситуацій (батьківські збори, класна година, суботник).

2. Написання плану проведення зустрічі з педагогом-новатором.
3. Вивчення й конспектування монографічної літератури з таких проблем: інтегроване навчання, діалогічне, модульне, дистанційне навчання.
4. Написання рефератів із тем практичних занять.
5. Розробка варіантів рольової, ділової ігор: “батьківські збори”, “загальношкільні збори”, “індивідуальна бесіда з педагогічно занедбаним школярем”.
6. Проведення мінідослідження з питань використання модульного навчання в школі, де ви проходите педагогічну практику.
7. Вивчення досвіду роботи вчителя з економічного виховання учнів.

Незважаючи на незначний термін існування навчального курсу “Нові педагогічні технології”, можна говорити про позитивний вплив занять. У рамках курсу студенти засвоюють більшу суму професійно значимих умінь і успішно застосовують їх під час педагогічної практики.

З.М. Мірошник

ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

В статті розглядаються психологічні аспекти професійної підготовки учителя початкових класів. При розгляді основних умов підготовки учителя-професіонала виділяються три з них: особистісна орієнтація на конкретного учня, психологічна компетентність класовода а також самоменеджмент учителя.